

Kinga Szmigiel

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

OCENA WYKORZYSTANIA POTENCJAŁU NAUKOWO-BADAWCZEGO DLA WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

Streszczenie: Artykuł omawia kwestię wykorzystania potencjału naukowo-badawczego dla wzrostu konkurencyjności regionu na przykładzie województwa lubuskiego, którego potencjał naukowo-badawczy pozostaje na niskim poziomie i poważnie odbiega od średniej krajowej. Samorząd województwa podejmuje liczne działania promujące podnoszenie innowacyjności, jednak nie są one w pełni adekwatne do potrzeb przedsiębiorstw. Autorka wskazuje możliwości wzmocnienia potencjału naukowo-badawczego województwa oraz sugeruje dalsze działania, które mogą przyczynić się do wzrostu konkurencyjności regionu.

Słowa kluczowe: konkurencyjność, potencjał naukowo-badawczy, województwo lubuskie.

1. Wstęp

Kwestia konkurencyjności zyskała priorytetowe znaczenie w Unii Europejskiej, a jej poprawa stanowi strategiczny cel Unii na lata 2007-2013 [Bolonek 2006, s. 94]. Wynika to z faktu, że konkurencyjność – sprzyjając zwiększaniu efektywności procesów gospodarowania – stanowi siłę napędową nie tylko przedsiębiorstw, ale także układów terytorialnych.

Stworzenie konkurencyjnej gospodarki wymaga wysokich nakładów na naukę i badania, dokonywanych przede wszystkim przez przedsiębiorstwa, które następnie zdobywają przewagę konkurencyjną, wdrażając innowacje. Władze danego układu terytorialnego mogą jednak angażować się w podnoszenie innowacyjności i konkurencyjności swoich gospodarek, co jest charakterystyczne dla krajów wysoko rozwiniętych [Kubačka-Góral 2003, s. 15].

Dla Polski, jako kraju starającego się nadrobić lukę w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, kwestia konkurencyjności ma szczególne znaczenie. Wprawdzie w porównaniu z wysoko rozwiniętymi gospodarkami Europy Zachodniej Polska jest nadal krajem o niskich kosztach pracy, jednak – aby budować dobrobyt społeczny, będący *de facto* celem wzmacniania konkurencyjności – musi aktywnie poszukiwać przewag konkurencyjnych związanych z tworzeniem i wykorzystaniem nowoczes-

nych technologii. W tej dziedzinie polskie władze państwowe dysponują znacznie większymi możliwościami niż samorządy wojewódzkie, jednak w ramach tworzenia i wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji samorządy próbują budować długo-okresową konkurencyjność swoich regionów z wykorzystaniem innowacji.

Niniejszy artykuł podejmuje się wstępnej oceny działań podejmowanych przez samorząd terytorialny województwa lubuskiego mających na celu podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionu. Praca obejmuje analizę potencjału naukowo-badawczego województwa na tle kraju oraz konkurencyjności wynikającej z jego wykorzystania. Przedstawia także sugestie dotyczące lepszego wykorzystania potencjału naukowo-badawczego województwa i zwiększenia jego konkurencyjności.

2. Potencjał naukowo-badawczy województwa lubuskiego

Jak wskazują dane w tabeli 1, liczba jednostek B+R w województwie lubuskim podlega wahaniom, jednak od 2004 r. ich liczba wzrasta. Zarówno ogólna liczba jednostek tego typu, jak i liczba jednostek prowadzących działalność B+R w sektorze przedsiębiorstw jest znacząco niższa od średniej krajowej. Udział województwa lubuskiego w całkowitej liczbie jednostek prowadzących działalność B+R w kraju oscylował w latach 2000-2008 wokół 1,5%, a dla sektora przedsiębiorstw wokół 1,8%, bez wyraźnej tendencji wzrostowej.

Tabela 1. Jednostki prowadzące działalność badawczo-rozwojową w województwie lubuskim w latach 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jednostki prowadzące działalność B+R ogółem									
Średnia krajowa	54	58	52	58	60	69	68	72	72
Lubuskie	12	15	11	9	14	17	18	18	19
Jednostki prowadzące działalność B+R w sektorze przedsiębiorstw									
Średnia krajowa	34	38	27	34	37	44	42	47	44
Lubuskie	9	12	8	6	9	13	13	13	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Bank Danych Lokalnych...].

Niepokojące zjawisko spadku zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej dotyka województwo lubuskie w większym stopniu niż pozostały obszar Polski (łączny spadek w okresie 2000-2008 o 24,1% przy spadku średniej krajowej o 4,7%). Ponadto, przeciwie do trendu krajowego, spada także liczba pracowników naukowo-badawczych (zob. tab. 2). Pod względem wykształcenia największy ubytek zatrudnionych w B+R odnotowano wśród magistrów, inżynierów, lekarzy i licencjatów oraz profesorów i doktorów habilitowanych. Wzrosło natomiast zatrudnienie w działalności B+R osób z tytułem naukowym doktora. Z drugiej strony, podczas gdy w Polsce udział zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej w ogół-

nym zatrudnieniu od 2006 r. spada, w wojewódzkie lubuskim powoli wzrasta, choć w 2008 wyniósł jedynie 0,27%, podczas gdy średnia krajowa równała się 0,76%.

Tabela 2. Zatrudnienie w działalności badawczo-rozwojowej w województwie lubuskim w latach 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zatrudnieni w działalności badawczo-rozwojowej									
Średnia krajowa	7 851	7 740	7 687	7 890	7 960	7 714	7 580	7 601	7 480
Lubuskie	1 400	1 380	1 279	1 275	1 326	1 336	1 053	1 099	1 062
Pracownicy naukowo-badawczy ogółem									
Średnia krajowa	5 512	5 600	5 678	5 900	6 033	6 117	6 023	6 081	6 092
Lubuskie	1 245	1 176	1 095	1 113	1 143	1 161	989	997	962
Technicy i pracownicy równorzędni									
Średnia krajowa	1 269	1 142	1 091	1 053	980	874	846	844	726
Lubuskie	112	142	123	111	130	119	44	61	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Bank Danych Lokalnych...].

W Polsce większość zatrudnionych w działalności B+R to osoby pracujące w szkolnictwie wyższym (w 2008 r. 58,3%), w sektorze rządowym pracuje 24,5%, a w sektorze przedsiębiorstw 17,0%. W województwie lubuskim odsetki te wynoszą odpowiednio: 89,3, 2,3 i 10,6%. Pod względem wielkości zatrudnienia udział zarówno przedsiębiorstw, jak i sektora rządowego w działalności B+R jest w lubuskim bardzo niski.

Jak wskazują dane z tabeli 3, całkowite nakłady na B+R w województwie lubuskim wzrosły z 25,2 mln zł w 2002 r. do 28,2 mln zł w 2008. Przez cały ten okres pozostawały wielokrotnie niższe od średniej krajowej, która wyniosła w 2008 r. 481,6 mln zł. W 2002 r. udział województwa lubuskiego w krajowych nakładach na B+R równał się 0,6%, a w 2008 spadł poniżej 0,4%. Nieco lepiej przedstawia się struktura podmiotowa nakładów w tym regionie: 47,2% nakładów poniosły w 2008 r. przedsiębiorstwa, 52,1% szkoły wyższe, a nakłady sektora rządowego wyniosły 0,7%, podczas gdy w kraju było to odpowiednio: 30,9, 33,6 i 35,3%. Dowodzi to, że polityka naukowa i innowacyjna prowadzona na szczeblu centralnym nie sprzyja rozwojowi potencjału naukowo-badawczego województwa lubuskiego.

Tabela 3. Nakłady na B+R w województwie lubuskim w latach 2002-2008

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nakłady na B+R w mln zł							
Średnia krajowa	282,6	284,9	322,2	348,4	368,3	417,1	481,6
Lubuskie	25,2	32,7	23,2	35,8	23,8	25,9	28,2
Nakłady na 1 zatrudnionego w B + R w tys. zł							
Średnia krajowa	36,8	36,1	40,5	45,2	48,6	54,9	64,4
Lubuskie	19,7	25,6	17,5	26,8	22,6	23,6	26,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Bank Danych Lokalnych...].

Podczas gdy w Polsce nakłady na jednego zatrudnionego w działalności badawczo-rozwojowej wzrosły na przestrzeni lat 2002-2008 prawie dwukrotnie, w województwie lubuskim wzrost ten był nieznaczny. Również stosunek nakładów na B+R do PKB jest w lubuskim bardzo niski – w 2008 r. wyniósł jedynie 0,09, podczas gdy w skali kraju 0,57. Negatywny wpływ na jakość potencjału naukowo-badawczego województwa lubuskiego ma, poza wielkością nakładów na B+R, także bardzo wysoki stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej, który w 2008 r. osiągnął 94,2%.

Przedsiębiorstwa działające w województwie lubuskim dokonują nakładów zewnętrznych na działalność B+R, czyli jej zakupu od innych wykonawców, krajowych lub zagranicznych, w znikomym stopniu (w 2008 r. stanowiły one zaledwie 0,2% nakładów krajowych). Pozwala to zakładać, że przedsiębiorstwa albo same prowadzą działalność badawczo-rozwojową, albo całkowicie z niej rezygnują, nie decydując się na współpracę lub zlecenie takich prac placówkom naukowym PAN, szkołom wyższym lub innym instytucjom.

W 2008 r. w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim z 13 268,9 tys. zł całkowitych nakładów na B+R 12 944,1 tys. zł stanowiły środki własne. Środki własne dominują w nakładach na sferę badawczo-rozwojową przedsiębiorstw w całym kraju, jednak wspierają ją także dotacje z budżetu państwa (zwłaszcza w województwie mazowieckim), innych przedsiębiorstw, pochodzące z zagranicy oraz, w niewielkim stopniu, ze szkół wyższych, placówek naukowych PAN i jednostek badawczo-rozwojowych. Struktura nakładów w województwie lubuskim wskazuje na bardzo niski poziom kooperacji przedsiębiorstw z innymi instytucjami oraz brak zdolności pozyskiwania funduszy zewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową.

Ważnym elementem sfery naukowo-badawczej jest system szkolnictwa wyższego. Bez odpowiedniego zaplecza w postaci rozwiniętego systemu edukacji dostosowanego do potrzeb nowoczesnej gospodarki bieżący potencjał naukowo-badawczy nie zapewni regionowi wysokiego poziomu konkurencyjności w długim okresie. Udział osób z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie ludności powyżej 25. roku życia województwa lubuskiego jest przeciętny w porównaniu z resztą kraju. Natomiast liczba szkół wyższych (w 2008 r. było ich 8, w tym 1 uniwersytet i 1 wyższa szkoła ekonomiczna) jest ponadtrzykrotnie niższa niż średnia krajowa. Liczba absolwentów, w 2008 r. sięgająca 7656, była 3,5 razy niższa od średniej krajowej. Obie wartości w okresie 2002-2009 wykazywały raczej tendencję spadkową. Spada także, w przeciwieństwie do tendencji ogólnokrajowej, udział studentów w grupie wiekowej 19-24 lata.

Dla działalności badawczo-rozwojowej, zarówno lokowanej w formie inwestycji zagranicznych, jak i rozwijanej przez firmy działające lokalnie, kluczowym czynnikiem jest dostępność absolwentów kierunków technicznych [Kalinowski 2007, s. 103]. Tymczasem w województwie lubuskim liczba absolwentów kierunków ścisłych i inżynierskich na 1000 ludności w wieku 20-29 lat w 2008 r. wyniosła 9 i była niemal dwukrotnie niższa od systematycznie rosnącej średniej krajowej.

Udział tej grupy w całkowitej liczbie absolwentów w regionie lubuskim oscylował w latach 2002-2008 wokół 20%, podczas gdy średnia krajowa systematycznie rosła, osiągając w 2008 r. 28,4%. W roku akademickim 2008/2009 studenci kierunków ścisłych i technicznych stanowili 16% ogółu.

Województwo lubuskie posiada niski potencjał badawczo-rozwojowy. Ponadto w badanym okresie wystąpiła wręcz tendencja do jego zmniejszania. Wynika to częściowo z problemów sektora przedsiębiorstw z pozyskaniem finansowania zewnętrznego dla działalności badawczo-rozwojowej, ale jest też związane z polityką państwa preferującą inne województwa.

3. Konkurencyjność województwa lubuskiego

Pojęcie konkurencyjności w odniesieniu do układów terytorialnych jest związane z ich zdolnościami eksportowymi¹ oraz możliwością podnoszenia poziomu życia obywateli [Bolonek 2006, s. 95]. Pod względem poziomu rozwoju gospodarczego, mierzonego PKB *per capita*, województwo lubuskie plasuje się poniżej średniej krajowej, zajmując 8. miejsce, po województwach: mazowieckim, łódzkim, śląskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim, dolnośląskim i pomorskim. To samo miejsce zajmowało także w 2000 r., jednak osiągało wtedy 90,1% średniej krajowej PKB *per capita*, w porównaniu z 88,6% w 2007 r. Region rozwija się więc równomiernie w stosunku do reszty kraju, jednak nie poprawia swojej pozycji konkurencyjnej.

Województwo lubuskie nie należy do największych eksporterów w kraju, w 2008 r. jego udział w krajowym eksporcie wyniósł 3,2% i był niższy w porównaniu z rokiem 2000 (udział rządu 3,5%). Nie przoduje też pod względem dynamiki eksportu, który wzrósł w okresie 2000-2008 2,8-krotnie, podczas gdy eksport Polski wzrósł 3-krotnie. Jednak pod względem wielkości eksportu *per capita*, który w 2008 r. wyniósł 3264 zł, województwo lubuskie zajęło 6. miejsce w Polsce, a pod względem udziału eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu – 1. miejsce z wartością 63,2%. Jakkolwiek gospodarka regionu nie jest silna i dobrze rozwinięta, ma jednak nastawienie proeksportowe, głównie dzięki wysokiemu udziałowi kapitału zagranicznego.

Struktura eksportu pod względem proporcji czynników produkcji ujawnia jednak niską konkurencyjność województwa lubuskiego. W 2008 r. udział gałęzi wysokich technologii według klasyfikacji OECD w eksporcie województwa wyniósł 8,0%, a średnio wysokich 34,7%, co stawiało je na 7. miejscu w Polsce i świadczyło o znaczącej poprawie w stosunku do 2006 r., kiedy z udziałem 0,5% zajmowało 14. pozycję. Natomiast zgodnie z klasyfikacją WIFO1 udział gałęzi intensywnych technologicznie w eksporcie regionu wyniósł 10,7%, stawiając lubuskie na 10. miej-

¹ Definicja OECD wskazuje także, że eksport powinien wynikać z rzeczywistych przewag komparatywnych przedsiębiorstw z danego obszaru, a nie wsparcia w postaci subsydiów lub praktyk dumpingowych.

scu w kraju. W 2008 r. w eksporcie województwa lubuskiego dominowały: wiązki i przewody elektryczne, papier toaletowy, ręczniki papierowe, części i akcesoria samochodowe, meble oraz telewizory.

W województwie lubuskim przedsiębiorczość, rozpatrywana w wartościach bezwzględnych, jest słabo rozwinięta, a jego udział zarówno w liczbie firm działających, jak i nowo powstających w Polsce wynosi ok. 3%. Pod względem liczby przedsiębiorstw województwo lubuskie zajmowało w 2008 r. 15. miejsce w kraju, przed województwem podlaskim. Jednocześnie liczba przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców województwa w 2009 r., wynosząca w lubuskim 1010, przekroczyła średnią krajową równą 985. Wskaźnik ten był nieznacznie wyższy od średniej krajowej w okresie 2000-2009.

W latach 2005-2007 województwo lubuskie zajmowało pozycję 10. w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej województw, natomiast w 2008 r. wyprzedziło województwo opolskie, zajmując 9. miejsce [Nowicki 2009, s. 44-59]. W 2009 r. pod względem dostępności transportowej zajęło 2. miejsce w kraju, pod względem zasobów i kosztów pracy – 11, rynku zbytu – 7, infrastruktury gospodarczej – 9, infrastruktury społecznej – 9, bezpieczeństwa powszechnego – 12, aktywności wobec inwestorów – 11.

Województwo lubuskie nie pozyskuje aktywnie nowych inwestorów, a dotychczasowi ulokowali tam głównie sferę produkcji, nie wykorzystującą potencjału naukowo-badawczego regionu. Inwestujące tu duże przedsiębiorstwa zagraniczne nie weszły w kooperację z lokalnymi firmami i nie stanowią dla regionu źródła wiedzy i innowacji [*Lubuska Regionalna Strategia...* 2010, s. 54]. Inwestorzy korzystają z atutu województwa lubuskiego, jakim jest jego lokalizacja, jednak w bardzo niewielkim stopniu czerpią z jego potencjału naukowo-badawczego i przyczyniają się do jego wzmocnienia.

Na tle kraju konkurencyjność województwa lubuskiego jest przeciętna, jednak tendencja do koncentrowania działalności z sektora wysokich technologii w obszarach metropolitalnych w podregionach: warszawskim, wrocławskim, centralnym śląskim i krakowskim, z którymi lubuskie miasta nie są w stanie konkurować, pozwala zakładać, że w dalszej perspektywie jego konkurencyjność będzie się obniżać. Największe znaczenie dla rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy ma przyciąganie inwestycji z dziedzin zaawansowanych technologicznie oraz wspieranie innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw. Potencjał naukowo-badawczy województwa lubuskiego jest zbyt mały, a jego wykorzystanie niewystarczające, aby umożliwić realizację tego celu.

4. Ocena działań proinnowacyjnych samorządu wojewódzkiego

Podstawę kształtowania polityki innowacyjnej województw stanowi tworzenie i wdrażanie Regionalnych Strategii Innowacji. W Lubuskiej Regionalnej Strategii Innowacji (LRSI) przyjętej w 2005 r. przez Sejmik Województwa Lubuskiego za

jeden z celów strategicznych obrano wykorzystanie potencjału nauki i B+R dla wzrostu konkurencyjności gospodarki regionu. Wysokie miejsce na liście priorytetów zajmował też wzrost świadomości regionalnych przedsiębiorców co do roli i znaczenia innowacji. Szanse dla regionu upatrywano we właściwym wykorzystaniu środków z Unii Europejskiej [*Lubuska Regionalna Strategia...* 2005, s. 28].

LRSI z 2005 r. wskazywała na zagrożenie wynikające ze spadku udziału nakładów na B+R w PKB regionu oraz na bariery finansowe uniemożliwiające przedsiębiorcom tworzenie i wdrażanie innowacji. Podkreślała także nieliczne powiązania pomiędzy sektorem nauki a przedsiębiorstwami i niedostosowanie oferty badawczej do potrzeb gospodarki. Przedsiębiorstwa ankietowane w 2005 r. wykazywały następujące bariery innowacyjności: brak kapitału na modernizację – 73,24%², wysokie koszty pracy, podatki i obciążenia ZUS – 78,87%, sytuację polskiej gospodarki – 61,03% oraz nieskuteczną politykę wspierania przedsiębiorczości – 55,40% [*Lubuska Regionalna Strategia...* 2005, s. 106].

Ewaluacja Lubuskiej Regionalnej Strategii Innowacji z 2005 r. wykazała niski poziom wdrażania w regionie rozwiązań wspomagających finansowanie innowacji, zwłaszcza przez sektor MSP. Ankietowane w 2010 r. lubuskie przedsiębiorstwa wskazały na bariery w zakresie wdrażania innowacyjności związane z kosztami innowacji i brakiem środków finansowych [ok. 60,2% wskazań zarówno w małych i średnich, jak i w dużych firmach³]. Wskazania dotyczyły licznych czynników leżących poza możliwościami oddziaływania władz samorządowych, ale także takich, jak np. brak współpracy ze strony urzędów (39,8% wskazań), brak informacji na temat nowych technologii (23,7%) i na temat rynku (18,7%). Zarówno podobieństwo barier innowacyjności wskazywanych przez przedsiębiorstwa w latach 2005 i 2010, jak i występowanie wśród nich czynników, które leżą w kompetencjach władz samorządowych, wskazuje, że nie wspierają one w wystarczającym stopniu innowacyjności i konkurencyjności swojej gospodarki, a LRSI nie jest skutecznie wdrażana. Województwo lubuskie wykorzystuje fundusze europejskie w wielu dziedzinach, jednak pod względem liczby projektów realizowanych przez uczelnie wyższe oraz jednostki samorządu terytorialnego, które miały stanowić podstawę realizacji celów LRSI, jest jednym z najgorszych w kraju.

Szczegółnej uwagi ze strony władz samorządowych wymagają przedsiębiorstwa z sektora MŚP, które nie tylko najrzadziej angażują się w działalność innowacyjną (36% małych firm, 45% średnich i 52% dużych respondentów prowadziło ją w ostatnich 3 latach), ale także w najmniejszym stopniu wykorzystują w tej działalności fundusze pomocowe z Unii Europejskiej. Ze środków unijnych skorzystało

² Ankietowane przedsiębiorstwa mogły wskazać więcej niż jedną barierę. Przebadano 213 firm.

³ Badaniem objęto 598 przedsiębiorstw, w tym: 350 małych (zatrudniających do 9 osób), 154 średnich (10-49 zatrudnionych) i 94 duże (50 i więcej zatrudnionych). Respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi. Badanie INDICATOR odnośnie do innowacji wśród przedsiębiorców, naukowców i pracowników sfery B+R w województwie lubuskim w związku z projektem systemowym pn. Budowa Lubuskiego Systemu Innowacji, Warszawa, maj 2010.

53,1% dużych firm prowadzących działalność innowacyjną, 28,6% średnich i 9,7% małych. Ponad 70% małych firm nie współpracuje z instytucjami otoczenia biznesu, uczelniami wyższymi ani jednostkami badawczo-rozwojowymi (w przypadku średnich jest to 56,8%, a dużych 38,3%). Za bardzo niepokojący należy uznać fakt, że aż 67,9% małych firm nie odczuwa potrzeby współpracy z jakimkolwiek instytucjami otoczenia biznesu. Kampanię informacyjną zachęcającą te przedsiębiorstwa do rozpoczęcia działalności innowacyjnej powinno się opracować na podstawie analizy przedsiębiorstw innowacyjnych mającej na celu ustalenie ich motywacji do wdrażania innowacji, przebiegu współpracy z instytucjami otoczenia biznesu oraz napotkanych w tym procesie barier i problemów. Zwiększy to skuteczność stosowanych zachęt. Następnie do firm zainteresowanych nawiązaniem współpracy z instytucjami otoczenia biznesu należy skierować ofertę szkoleń i doradztwa, a także przedstawić im możliwości korzystania z instrumentów wprowadzonych ustawą o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej oraz wykorzystania funduszy europejskich, zwłaszcza PO Innowacyjna Gospodarka.

Oczekiwania co do form pomocy ze strony władz samorządowych sformułowali sami ankietowani przedsiębiorcy. Dotyczyły one pomocy w zakresie: dostępu do źródeł finansowania – 79,8% wskazań, zmian uregulowań prawnych, norm, przepisów – 48,7%, szkoleń personelu – 45,7%, informacji na temat rynku – 41,1% i na temat nowych technologii – 38,1%. We wszystkich wymienionych kwestiach w województwie lubuskim prowadzone są działania, jednak wymagają one intensyfikacji i szerzej zakrojonych kampanii informacyjnych. Analizy rynkowe dla kluczowych branż regionu powinny być przeprowadzane cyklicznie, podobnie jak konferencje i prezentacje trendów rynkowych i nowych technologii.

W województwie lubuskim brakuje instytucji „pierwszego kontaktu”: jednej infolinii, strony internetowej, biura, do którego mógłby się zgłosić zainteresowany przedsiębiorca (lub osoba planująca rozpoczęcie działalności) i z którego – po sprecyzowaniu potrzeb – ewentualnie mógłby zostać odesłany do właściwej instytucji. Lubuskie Punkty Konsultacyjne, prowadzone równoległe przez Agencję Rozwoju Regionalnego SA w Zielonej Górze, Organizację Pracodawców Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze i Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego w Gorzowie Wielkopolskim, podające informacje jedynie o działaniach własnego punktu konsultacyjnego, stanowią przykład braku koordynacji, który obniża skuteczność działania całego Regionalnego Systemu Innowacji. Poszczególne instytucje i agencje prowadzą odrębne działania, często w uzupełniających się lub nawet pokrywających dziedzinach, co z punktu widzenia potencjalnych beneficjentów tworzy chaos informacyjny. Zarówno Lubuska Regionalna Strategia Innowacji z 2005 r., jak i wersja zaktualizowana skupiają się nadmiernie na tworzeniu kolejnych struktur, podczas gdy lepsze efekty przyniosłaby koordynacja działań już istniejących instytucji.

Twórcy aktualizacji LRSI prawidłowo zdiagnozowali istniejący potencjał innowacyjny województwa oraz problemy, z jakimi borykają się jednostki samorządowe, instytucje otoczenia biznesu oraz przedsiębiorcy. Wskazali także kierunki dzia-

łań, jakie należy podjąć w celu rozwiązania wskazanych problemów, jednak zawarte w dokumencie cele nie zostały w pełni zoperacjonalizowane. Karty zadań rozpisane dla poszczególnych celów operacyjnych zawierają tylko pojedynczy projekt przykładowy. Często bardzo dużej liczbie podmiotów mających uczestniczyć w realizacji danego zadania nie towarzyszy podział kompetencji. Karty zadań wymagają więc uszczegółowienia, a następnie bieżącego monitorowania stanu ich realizacji.

System kreowania innowacyjności funkcjonujący w województwie lubuskim wykazuje niską sprawność, a jego poprawa stanowi ważne wyzwanie dla władz samorządowych. Aktualna baza w postaci wyższych uczelni, jednostek PAN oraz innych jednostek prowadzących działalność naukową i badawczą jest zbyt mała, aby na jej podstawie budować konkurencyjność regionu. Władze samorządowe wykazują dużą świadomość problemów i wyzwań, przed jakimi stoi województwo lubuskie, jednak rozwiązania, jakie proponują w zakresie ich rozwiązywania, należy uznać za niewystarczające. Konieczne jest skupienie działań na likwidowaniu barier innowacyjności oraz przełamanie dominującej konkurencji na rzecz współpracy, która umożliwi uzyskanie efektów synergii pomiędzy prowadzonymi projektami. Także większe zaangażowanie w wymianę doświadczeń i korzystanie z dobrych praktyk wypracowanych w innych regionach podniosłoby skuteczność wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w województwie lubuskim.

Literatura

- 10 lat Województwa Lubuskiego*, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, Zielona Góra 2010.
- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dane z lat 2000-2008), http://www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.
- Bolonek R., *Konkurencyjność regionu na tle relacji między konkurencyjnością i konkurencją*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie nr 707, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków 2006.
- Institucje i instrumenty wzrostu konkurencyjności regionów. Raport uzupełniający*, Zespół Zadaniowy ds. Rozwoju Regionalnego w Polsce, Warszawa 1996.
- Kalinowski T. (red.), *Stymulowanie innowacyjności i zdolności eksportowych polskiej gospodarki poprzez poprawę struktury napływu inwestycji zagranicznych do Polski*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2007.
- Kołodziejcki J., Parteka T., *Cywilizacja informacyjna a przekształcenia przestrzeni. Zmiany strukturalne metropolii polskich*, Biuletyn Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Warszawa 1999.
- Kubacka-Góral K., *Rola państwa wobec wyzwań epoki nowej gospodarki*, [w:] J.J. Tomidajewicz (red.), *Polityka gospodarcza w procesie akcesji Polski do Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2003.
- Lubuska Regionalna Strategia Innowacji. Diagnoza, Struktura, System*, Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2005 (załącznik do uchwały nr XXVIII/207/2005 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 11 kwietnia 2005 r.).

- Mamica L., *Kapitał ludzki jako podstawowy element konkurencyjności regionów*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie nr 580, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków 2001.
- Markowski T., *Od konkurencyjności zasobów do konkurencji regionów*, [w:] *Regionalne i lokalne uwarunkowania i czynniki restrukturyzacji gospodarki Polski*, Fundacja F. Ebert Stiftung, Łódź 1996.
- Mikołajewicz Z., *Czynniki konkurencyjności rozwoju regionów*, [w:] R. Broszkiewicz (red.), *Konkurencyjność miast i regionów Polski Południowo-Zachodniej*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 821, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 1999.
- Nowicki M. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2009*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2009.
- Ostrowska B., *Konkurencyjność regionów w zakresie turystyki*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie nr 568, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków 2001.
- Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej*, DzU 2008, nr 116, poz. 730.

EVALUATION OF THE USE OF RESEARCH AND DEVELOPMENT POTENTIAL FOR THE COMPETITIVENESS GROWTH OF LUBUSKIE VOIVODESHIP

Summary: The article discusses the use of research and development potential for the growth of the region's competitiveness on the example of Lubuskie Voivodeship, where R&D potential remains significantly lower than national average. The voivodeship local government takes a number of activities to promote innovativeness, but they are not fully adequate for the needs of enterprises. The author points to the possibility of strengthening the research potential of the region, and suggests activities that may contribute to its competitiveness.